

Olen töissä lapsia varten.

Lapsuuden merkityksen ymmärtäminen sekä tietämys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta ovat pedagogisen toiminnan perustaa. Yhtä tärkeää on tunkea jokainen lapsi ja ottaa huomioon hänen yksilöllinen kehityksensä. Lapsen tunteminen edellyttää mahdollisimman pysyviä vuorovaikutussuhteita henkilöstön ja lasten välillä. Henkilöstö toimii mallina lapsille toisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteisessä kohtaamisessa. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin. Henkilöstön on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyvät mallina lapsille, jotka omaksuvat varhaiskasvatusyhteisön arvoja, asenteita ja tapoja.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 15, 20, 24.)

Lasten parissa työtään tekevä ammatti-ihminen tarvitsee ammatillista itsetuottamusta, jotta hän voi tehdä työtään lasta varten. Lapsi luottaa hyvinvointinsa hänen varaansa. Halvin ja nopeimmin käyttöön otettava keino on kunnioittava asenne lapseen. Lapsi oppii parhaiten aikuisen näyttämästä mallista. Siksi älä hylkää lasta hänen vaikeimpina hetkinään. Niin kauan, kun lapsi vaistoaa aikuisen ajattelevan tilanteessa olevan toivoa, ei peli ole vielä menetetty.

(Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019: Sisu tahto itsetunto; Lundán 2012: Konstit vähissä? Ratkaisuja haastaviin kasvatustilanteisiin; Mattila 2011. Lapsen vahvistava kohtaaminen.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Sitoudun syvällisesti vuorovaikutukseen lapsen kanssa.

Henkilöstön tehtävänä on luoda luottamuksellinen suhde lapseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on laadittu perustuen oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja lähiympäristön kanssa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 14, 17.)

Opittavat asiat tulee nivoa lapsen elämäkokemuksiin. Vahvista lapsen itsetuntoa myönteisillä tarinoilla lapsen kasvusta. Älä vahvista lapsen kielteistä tarinaa. Vahvista lapsen tunnetta siitä, että koska hänestä huolehditaan hyvin, hänestä pidetään. Viesti lapsen kelpaavuudesta ja aikuisen luottamuksesta hänen kykyynsä toimia oikein on tärkeä myös silloin, kun asetetaan rajoja. Haastavan käyttäytymisen voittamiseen tarvitaan koko kasvu- ja toimintaympäristön sitoutumista.

(Kerola & Sipilä 2017: Haastava käyttäytyminen – muutoksen mahdollisuuksia; Lundán 2012: Konstit vähissä? Ratkaisuja haastaviin kasvatustilanteisiin; Mattila 2011: Lapsen vahvistava kohtaaminen.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Suhtaudun lapseen empaattisesti.

Hoito on fyysisistä perustarpeista huolehtimista sekä tunnepohjaista välittämistä. Tavoitteena on, että lapsi tuntee itsensä arvostetuksi ja ymmärretyksi sekä kokee olevansa yhteydessä toisiin ihmisiin. Vastavuoroinen ja kunnioittava vuorovaikutussuhde sekä myönteinen kosketus ja läheisyys muodostavat perustan hyvälle hoidolle ja huolenpidolle. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 18, 27.)

Rauhoittuminen aikuisen sylissä on hyvä keino aina silloin, kun lapsi osoittaa siihen halukkuutensa. Aikuisen antama henkinen tuki on asenne, joka vaatii keskittymistä kuuntelemiseen, tarvitsee avointa mieltä, tukee lasta hallitsemisen tai pelastamisen sijaan, käyttää vastaanottavaista hiljaisuutta ja kysymyksiä sekä vaatii luottamusta.

(Lundán 2012: Konstit vähissä? Ratkaisuja haastaviin kasvatustilanteisiin; Popov 2015: Reilu, reipas ja vastuuntuntoinen.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Pysähdyn lapsen kokemusten äärelle.

Henkilöstöltä edellytetään ammattitaitoa ja herkkyyttä tunnistaa eri tilanteiden pedagogisia mahdollisuuksia. Tämä näkyy muun muassa taitona havaita lasten aloitteita ja tunnetiloja sekä muuttaa ja suunnata omaa toimintaansa niiden mukaisesti. Pienempien lasten aloitteet ovat usein kehollisia ja sanattomia, joten niiden ymmärtäminen ja niihin vastaaminen edellyttävät henkilöstöltä sensitiivistä läsnäoloa ja lapsen hyvää tuntemista. Lasten arvostava kohtaaminen, heidän ajatustensa kuunteleminen ja aloitteisiin vastaaminen vahvistavat lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja. Lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä henkilöstön kanssa. Samalla lapset oppivat vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sääntöjen, sopimusten ja luottamuksen merkitystä.

Henkilöstö huolehtii siitä, että jokaisella lapsella on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 22, 34.)

Ota tavoitteeksi puhua ryhmän jokaisen lapsen kanssa ainakin kerran päivässä. Kysy lapselta mitä hänelle kuuluu ja kuuntele vastaus. Lapsella on oikeus olla mukana elämän tapahtumissa.

Hänellä on oikeus valmistautua vaikeisiin asioihin silloin, kun se on mahdollista.

(Cantell, Hannele 2010: Ratkaiseva vuorovaikutus. Pedagogisia kohtaamisia lasten ja nuorten kanssa; Mattila 2011: Lapsen vahvistava kohtaaminen; Vehkalahti 2011: Kehu lapsi päivässä.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Kuuntelen lasta arvostavasti ja pyrin tavoittamaan lapsen tulkinnan tilanteesta.

Lasten ihmettelyle annetaan tilaa, ja heidän kanssaan pohditaan heitä askarruttavia elämänskysymyksiä. Eettisen ajattelun taitojen kehittymistä tuetaan pohtimalla lasten kanssa eri tilanteissa esiintyviä tai lapsia askarruttavia eettisiä kysymyksiä. Teemat voivat liittyä esimerkiksi ystävyyteen, oikean ja väärän erottamiseen, oikeudenmukaisuuteen tai pelon, surun ja ilon aiheisiin. Eettisiä kysymyksiä käsitellään lasten kanssa niin, että he voivat tuntea olonsa turvalliseksi ja hyväksytyksi. Lasten kanssa pohditaan myös ryhmän sääntöjä ja niiden perusteita.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 41, 44.)

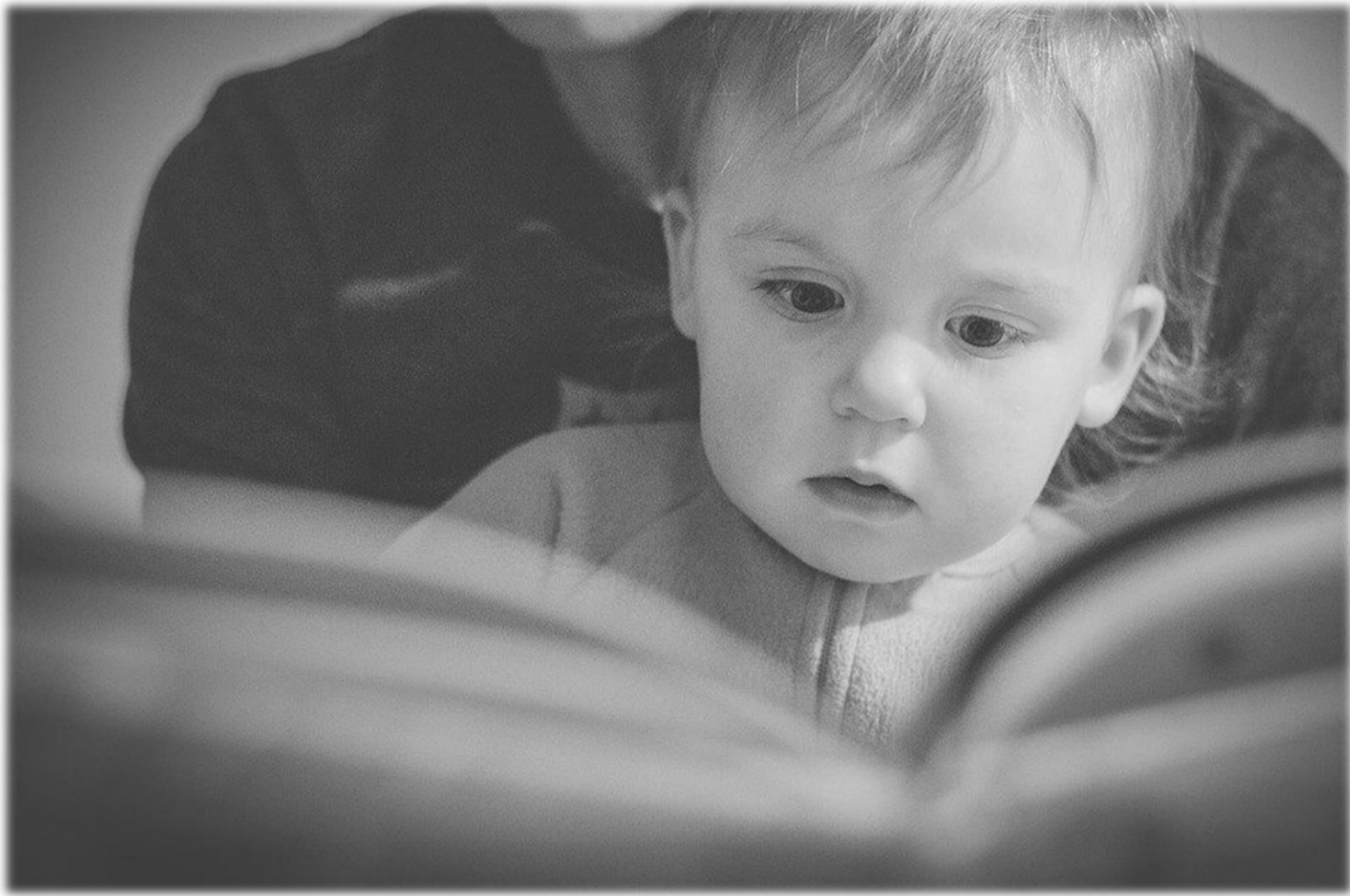
Jotta voit oikeasti auttaa lasta, sinun tulee ymmärtää, miltä lapsesta tuntuu. Sinun täytyy oikeasti haluta auttaa lasta. Vaikka lapsi ei osaisi kertoa, mitä käyttäytymisen takana on, älä silti kuvittele tietäväsi mitä lapsi tietää, älä vähättele tai lannista lasta. Kysele, kuuntele, arvaile ja anna lapselle tilaa. Kasvattajalta vaaditaan enemmän kuin vastaamista lapsen tunteeseen vastatunteella.

Kasvattajan tehtävä on kommunikoida lapsen kanssa oikein. Pitää olla hyvä siinä mitä tekee. Aktiivinen kuuntelu on aikuisuuden ammattilaisen keino keskustella lapsen kanssa ongelmasta. Pitää ymmärtää lapsen mieli ja tulla sinne avustamaan lapsen selviytymistä. Toisaalta aikuinen johtaa peliä.

(Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019: Sisu tahto itsetunto; Kanninen & Sigfrids 2012: Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin; Tahkokallio 1995: Myönteinen ajattelu lastenkasvatuksessa.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Tunnistan lasten yksilölliset tarpeet ja tuen lapsia riittävästi tilanteen edellyttämällä tavalla.

Lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan sekä tulla ymmärretyksi niillä ilmaisun keinoilla, joita hänellä on. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Lapsia autetaan tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lasten tunnetaidot vahvistuvat, kun heidän kanssaan opetellaan havaitsemaan, tiedostamaan ja nimeämään tunteita. Lapsia ohjataan myös kunnioittamaan ja suojelemaan omaa ja toisten kehoa.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 16, 21, 27-28.)

Näe lapsi kokonaisvaltaisena ihmisenä. Ota huomioon lapsen perustarpeet: turvallisuus ja selviytyminen, ennustettavuus, yhteenkuuluvuus ja välittäminen, itsenäisyys ja autonomia, arvostus ja kannustus, realistiset rajat, tarve oikeudenmukaisuuteen ja hauskanpito. Älä kiinnitä huomiota lapsen käytökseen, vaan tunteisiin käytöksen takana: siihen, että hän tarvitsee apua palauttaakseen yhteyden sinuun, muihin lapsiin tai tehtävänsä.

(Kanninen & Sigfrids 2012: Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin; Lahtinen & Rantanen 2019: Tunnetaidot opetustyössä. Opas haastaviin tilanteisiin; Vehkalahti 2011: Kehu lapsi päivässä.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Turvaan lapsille riittävästi tilaa olla oma itsensä ja hyväksyty juuri sellaisena kuin lapsi on.

Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin hän on. Jokaisella lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioon otetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään sekä yhteisönsä jäsenenä. Inklusiivisessa toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilöstön ja huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Tämä edellyttää osallisuutta edistävien toimintatapojen sekä rakenteiden tietoista kehittämistä. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Osallisuutta vahvistaa lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 15, 26.)

Kunnioita lasta, vaikka et pitäisikään hänen käytöksestään. Hyväksy lapsi, yritä vaikuttaa käyttäytymiseen. Ymmärrä temperamentin merkitys lapsen toiminnassa. Edistä lapsen hyvää minäkuvaa.

(O'Regan 2012: Haastava käytös: käytännön neuvoja ja menetelmiä, miten ymmärtää ja käsitellä haastavasti käyttäytyvää lasta.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Olen helposti lähestyttävä: äänensävyt, eleet, ilmeet ja kehonasennot kutsuvat vastavuoroiseen vuorovaikutukseen.

Vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta lasten kokemukset kuulluksi tulemisesta ja siitä, että heidän aloitteisiinsa vastataan, ovat tärkeitä. Henkilöstön sensitiivisyys ja reagointi myös lasten non-verbaaleihin viesteihin on keskeistä. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla lapsia kommunikoimaan toisten lasten ja henkilöstön kanssa. Henkilöstön tulee tiedostaa, että he ovat lapsille kielellisiä malleja, ja kiinnittää huomiota omaan kielenkäyttöönsä.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 27, 37.)

Ole jämäkkä ja oikeudenmukainen, mutta silti joustava ja ystävällinen. Hyödynnä katseen ja huomion voimaa. Pidä yllä rauhallista ilmapiiriä. Tunteet tarttuvat peilisolujen kautta helposti, ole tässä valpas lasten kanssa. Yksi kiukkuinen lapsi voi kiristää koko ryhmän tunnelman, mutta saman tekee kiukkuinen aikuinen. Kiukun sijaan vahvista rauhoittavia mielikuvia mielessäsi ja keskity niihin lapsen kiukun sijasta. Huutava aikuinen ei ole lapsen silmissä turvallinen tai viisas, koska hän toimii lapsen tasolla. Jos suututtaa, ota aikalisä.

(Cacciatore & Korteniemi-Poikela 2019: Sisu tahto itsetunto; Kerola & Sipilä 2017: Haastava käyttäytyminen – muutoksen mahdollisuuksia; Lundán 2012: Konstit vähissä? Ratkaisuja haastaviin kasvatustilanteisiin; O'Regan 2012: Haastava käytös: käytännön neuvoja ja menetelmiä, miten ymmärtää ja käsitellä haastavasti käyttäytyvää lasta.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Annan positiivista palautetta usein ja aidosti.

Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella tuetaan
lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehitystä.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 27.)

Opetta myönteisellä suhtautumisella lapseen, kannustuksella ja palkkioilla. Älä kiellä, vaan ohjaa. Keskity huomioimaan onnistumiset ja onnistujat, ei epäonnistumisia. Saa lapsi kiinni hyvästä käytöksestä ja ruoki hyvää. Jo yrittämisestä kehuminen ja palkitseminen on tärkeää, sillä se ruokkii lapsen sinnikkyyttä ja muodostaa hänelle myönteistä minäkuvaa.

(Kerola & Sipilä 2017: Haastava käyttäytyminen – muutoksen mahdollisuuksia; Oksanen & Sollasvaara 2019: Esteille hyvästit! Opas autismikirjon sekä adhd- ja Tourette-oireisten lasten kasvattajille; Popov 2015: Reilu, reipas ja vastuuntuntoinen.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Rohkaisen ja kannustan lapsia.

Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat auttavat luomaan ilmapiiriltään turvallisen, muita kunnioittavan ja yhteisvastuullisen oppimisympäristön. Turvallisessa ilmapiirissä erilaisten tunteiden näyttäminen on sallittua ja henkilöstö auttaa lapsia tunteiden ilmaisussa ja itsesäätelyssä. Lapsia rohkaistaan kysymään ja kyseenalaistamaan, ja lasten kysymyksiin vastataan. Heidän kanssaan iloitaan onnistumisista ja opetellaan kannustamaan toisia.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2019, 17, 20, 29.)

Usko muutoksen mahdollisuuteen. Näytä, miten impulsseja hallitaan, tunteita säädellään ja sosiaalisia taitoja kehitetään. Siirry nolaamisesta nimeämiseen: Korjaa huonoa käytöstä mainitsemalla tarvittava vahvuus. Rakkaudessa ilmapiirissä asetetut rajat eivät tuhoa lapsen omaa tahtoa tai luovuutta, vaan lisäävät turvallisuuden tunnetta. Rajoja ja rakkautta on lyhyesti ilmaistuna edelleen ja ikuisesti se toimiva periaate, jolla voidaan turvata lapsen kehitys ja taata hänen hyvinvointinsa.

(Lundán 2012: Konstit vähissä? Ratkaisuja haastaviin kasvatustilanteisiin; O'Regan 2012: Haastava käytös: käytännön neuvoja ja menetelmiä, miten ymmärtää ja käsitellä haastavasti käyttäytyvää lasta; Popov 2015: Reilu, reipas ja vastuuntuntoinen; Sinkkonen 2008: Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun; Tahkokallio 2003: Mitä tehdä levottomille lapsille.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)

Olen joustava ja osaan elää hetkessä.

Lapsia ja henkilöstöä kannustetaan rohkeasti jakamaan ajatuksiaan ja kokeilemaan uudenlaisia toimintatapoja. Yhteisössä kannustetaan kaikkia kekseliäisyyteen, mielikuvituksen käyttöön, omaan ilmaisuun ja luovuuteen. Lapsilla ja henkilöstöllä on mahdollisuus kokea yhdessä tekemisen ja leikin iloa. Leikkiin kannustavassa oppimisympäristössä myös aikuinen on oppija.

(Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 25, 26, 36.)

Se miten me kohtelemme lapsiamme, riippuu siitä, millaisia me olemme ihmisinä. Lasten parissa työskentelevällä on suuri vastuu, joka edellyttää herkkyyttä ja avoimuutta oman työnsä pohdinnoille. Se edellyttää myös valmiutta suostua ihmisen erehtyvyyteen. Huumorin käyttö oikein on hyvä ase haastavaa käyttäytymistä vastaan.

(Alfvén & Hofsten 2012: Uhmakirja; Kerola & Sipilä 2017: Haastava käyttäytyminen – muutoksen mahdollisuuksia; Mattila 2011: Lapsen vahvistava kohtaaminen.)

(Otsikko: Ahonen 2017. Haastavat kasvatustilanteet. Lämpimän vuorovaikutuksen kirja.)